

Ta dùng câu “Thông ngôn” để chỉ việc phiên dịch bằng miệng từ ngôn-ngữ này sang ngôn ngữ khác, giúp cho hai người không sử dụng cùng tiếng nói có thể hiểu nhau. Đó là, mục đích thông-ngôn, dĩ nhiên công việc là mình phải biết cả hai ngôn ngữ của hai người để chuyển nghĩa từ phát-biểu từ bên này cho bên kia hiểu và ngược lại.

“Phải biết cả hai ngôn ngữ của hai người.” là nói chung quát, thực tế chỉ cần am hiểu một ngôn ngữ, vì khi còn lại thì người nói chung thì tiếng với người thì thông ngôn.

Đôi khi thay vì thông ngôn ta còn nghe “thông dịch”, hàm ý từ ngữ-từ ngữ thông ngôn, tuy nhiên thực tế dịch từ từ ý ít dùng, hiếm cũ, ngữ nghĩa không hoàn toàn chính xác, có một số từ điển đã bỏ qua chức năng của từ.

Thông ngôn là một nghề từ ngữ để mà đi. Việt-Nam, tiếng bằng hữu, việc làm nhân nhả, như chơi, hợp đồng và được kính trọng. Ai gặp cũng muốn đi từ từ thông-ngôn, hai đi từ từ a thì y thông-ngôn.

Như chuyện xa...Thơ tiên, khi các quan Đệ Pháp các nhà sinh bằng cuộc sống êm đềm bên dòng sông Seine, bằng các bà đầm đọt rong chơi rồi mình khắp phố phường kinh thành ánh sáng, lên lên sang đây, đem cái văn-minh Pháp-Lãng-Xa khai mở cho đám dân còn ngỡ ngàng của biết từ sao đèn sáng, người chúc mừng đọt và người trong, phun người lên trời, họ ai ai mà nhà máy nước rồi cung cấp cho ta nước lại rơi ba số, như người luôn luôn nghiêm-minh, kể luật, chúng có oong để gì cả, họ chúng tay bắt tù mà công như người nước rồi.

Vì hiểu công việc bằng bạn, dân Giao-Chi, công việc bằng bạn cách làm đọt, công việc, lên đi đến, công việc cao-su... hợp tác, góp sức lao động nên nghề thông ngôn đã xuất hiện theo nhu-cầu.

Tôi hiểu mà có ông Tây,

Có bạn, có số, có thì y thông-ngôn.

Một đi từ không thể chơi cái, đó là tính công cù, sự làm việc chu đáo của dân Việt-Nam hiểu hiểu từ từ công việc huy tin từ ngữ, chúng mà. Lười nhả, quan trên và khi thông ngôn lúc nào cũng như bóng với hình, làm việc kẻ kẻ bên nhau, nên sự chúng mà còn để mà hiểu nhả, có thể nói không ngoa, đôi khi đó chính là một công việc bằng thân thiện.

Sách “Sau-Bộ C-Cm-Thành-Nhà-Nguyễn” có một công việc mà chuyện, xin đừng ra đây để mà hiểu người thì y tình nghĩa giữa thông ngôn và quan trên để mà tha thì từ từ đọt.

Trong chuyện công du Huế và Sài Gòn hiểu tháng, phái đoàn quan toàn quyền Paul Doumer mà hiểu người mà từ ngữ a ngữ t ngữ trên đọt thiên lý, giữa người bằng bạn thì y chùa Tam-Tông đi thì nh kinh, mà hiểu nhả thì nhả, ông không báo trước để mà người thì p đón.Trong đoàn tùy tùng có một người Việt làm thông ngôn gọi là Phan Ngọc(chi rõ hiểu).Khi từ Huế, Paul Doumer đi từ ngữ t vào kinh thành để việc thăm quc vng An-Nam, làm vua

Thành-Thái và các đ i th n b t ng a, lo s th t l .Nên ngày hôm sau tri u đình t ch c đ i y n đ t s cung kính và dành cho toàn quy n danh đ l n.

Hoàng gia ch cho m i các ông hoàng bà chúa, các quan nh t ph m và l c b th ng th mà thôi. Danh sách đ c g i cho phái đoàn duy t tr c, khi th y không có tên ng i b n đ ng hành và cũng là thông ngôn c a mình, Paul Doumer h i l i, tri u đình tr l i, phán Ng c là dân gi , không ph i quan đ i th n nh t ph m, không th m i đ c. P. Doumer yêu c u m i, tri u đình, c c ch ng đã, b t bu c nh ng b vì không th làm ph t lòng toàn-quy n. Toàn quy n là r t l n, coi c ba x Vi t-Mên-Lào c mà! Bèn t m phong cho phán Ng c “Nh t ph m đ i th n hàm” r i cho ông ta m n b đ v ía c a các quan cùng c p b c đ m c hôm đ ti c.

Thu tr c, không k Pháp Qu c, mình còn ti p-xúc v i nhi u dân n c ngoài, nh ng qu c gia này đ n v i ta đ u có ý t t c , h d y mình l nghĩa, múa hát, tr ng tr t, thu gom vàng b c châu báu đ m v n c c t giùm. Ai v y? Thì ông b n kh ng l láng gi ng phía B c ch ai! Th mà lúc đó ch th y phát sinh nh thông ngôn lan r ng, chính th c, quy ch nh th i Tây thu c. Nhi u ph n có th vì ng i An-Nam b y gi tuy không rành ti ng T u, song nh g n g i, v i b n ngàn năm văn hi n, bi t vi t ch nho, nên dù không hi u, h nói x p xám, mình đ c là th p tam, mà vi t ra thì nh nhau do đó ta đã sáng ki n thêm m t ph ng pháp khác đ “điều” v i nhau, th c hành h i l nh k nh nh ng rõ ràng mình b ch, đó là bút đàm.

Cu c bút đàm tho t tiên ph i s a so n gi y bút, có tràng k ch ng ch c đ ng i đ i di n càng t t, (n u không, n m bò n i sần nhà l m c c than vi t đ i “m t b ng” cũng ch ng sao) đ chút n c m a vào nghiên, mài m c...xong đầu đ y, ti n khách h u ch , m i tiên sinh vi t m t câu, tôi đ c và tôi vi t câu tr l i, c th ti p t c.Gi ng nh bây gi mình chatting trên m ng R t mình b ch, gi y tr ng m c đen, bút sa gà ch t, không th gian l n, m p m , m nh m u chuy n sau đây:

Giáo s H a-Hoành k , m t ng i dân gi , nguyên là h c trò nghèo quê Gò-V p, nh gi i giang, thông minh, đ c h c b ng du h c bên Tây, đ u tú-tài đôi, lúc quy c h ng v a làm th y d y Pháp văn cho các công-chúa và Hoàng-t trong cung, v a làm thông ngôn, đó là Di p-Văn-C ng. Ông C ng c i cô công chúa Thiên-Ni m, ch ru t vua Đ c-Đ c th ng g i là M -Kim làm v . Trong khi làm thông-ngôn, đ u năm 1888, đ ch n ng i k -v , lúc vua Đ ng-Khánh quy tiên, vào m t bu i h p v vi c y Di p-Văn-C ng c tình đ ch sai l c, m c đích mu n đ a ng i cháu v mình là hoàng t B u-Lân lên ngôi theo ý bà Thiên-Ni m.

Các quan h i Khâm-s :

- Nay vua Đ ng-Khánh m i băng hà, theo ý ngài nên ch n ai lên làm vua?

Di p-Văn-C ng không đ ch đúng n i dung nh th mà l i l t léo cho quan khâm s hi u theo ý đ đã tính tr c:

- Monsieur le Resident Superieur, Nay vua Đ ng Khánh đã m t, L ng Tôn-Cung và c -m t đ ng ý tôn B u-Lân lên làm vua, xin quan khâm-s cho bi t ý-ki n.

Khâm-S đ p:

- N u c -m t và L ng tôn-cung (Bà T Dũ và bà H c Phi) đ ng ý thì tôi cũng tán-thành.

Đ n đây, ta th y câu chuy n đã đ c Di p-Văn-C ng x mũi đ t quan khâm-s qu o vào đ ng khác r i, sai m t ly đi m t đ m r i, s p x p h c lũ r i, làm cho th y thông ngôn thêm ph n kh i, không đ ch câu nói c a Khâm-S đ ng hoàng mà l i giáng m t búa, c ng u cho các đ i-th n nghe đ đ b k t thúc, nh sau:

- B m các quan l n, ngài khâm-s Rheinard đ p: “Theo ý tôi thì ch n hoàng-t B u-Lân là h p lý h n c .”

Th là toàn th các v r ng c t n m v n m nh qu c-gia c Tây l n ta đã b phù th y Di p-văn-C ng đ o di n h t m t m tr n gói.

Th là ch ba gi sau, Hoàng-T B u-Lân m i 10 tu i đang ch i đá d cùng lữ tr , đã tr nên vua Thành-Thái dù m ngài, th y c nh ph l p, phe đ ng, m t k c ng trong tri u, khóc lóc xin tha cho con bà mà ch ng đ c.

N i b Vi t-Nam S -L c c a Tr n-Tr ng-Kim dĩ-nhiên không có k vi c này, ch nói đ i khái r ng quan khâm-s có ý mu n, nên truy n l p ông B u-Lân lên làm vua.

(quy n 2 trang 339.)

Chuy n làm ăn c a m t s r t ít l u-manh, ngh nào cũng v y, lui t i m t ch p r i cũng r i vào nghi ng , m t tin t ng có th b phanh-phui, đ b .

V sau, nh ng v quan- tr ng, các thông ngôn ph i qua cu c l tuyên-h a m i đ c hành-ng h đó là các thông-ngôn h u-th , th ng làm vi c cho các v nguyên th , cho tòa-án v...v...

Qua m u chuy n trên đây, vi c thông ngôn th t là h t s c l i h i, vì nh ng th y thông ngôn vô ng tâm còn có th vào v trí c a minh, đ xu ng tay th c hi n tr thù cá nhân không m y khó khăn.

L ch s Vi t-Nam c n đ i đã ch ng minh đ i u đó. M t hôm, t t m sáng, sủng n chát chúa quanh lữ tre xanh, m y c già run r y, rên kh kh nh trúng phong, chó kêu ng ng, c p đuôi phóng ch y tán lo n d i g m gi ng, góc nhà. Th ng khi chú c u b n n vài hèo m i kêu nh th , b y gi đ c bi t h i quá nó cũng kêu ng ng nh lúc b th c ti t thui vàng, n u nh a m n.

Dân làng ch a hi u chuy n gì, con nít khóc ré làm các bà m v i vàng tính v ch y m n v vào mi ng nó cho yên...thì t t c đã b lừa ra bãi đ t tr ng tr c sân đình t p h p. Không khí ng t ng t, tuân l nh tuy t đ i, l ng l , nhanh nh n, k lu t, lo ng qu ng đ đây, lúc này, b m ng nh ch i, nam đ ng m t bên, n đ ng m t bên, đ ng th t là đ ng, đ ki m soát, thanh l c.

Gi a đám lính Tây đ ng đ ng sát khí, nh ng kh u súng dài có g n l i lê nh n ho t, viên c p-pò-ràn-x p ch huy, hàng ria mép r m rì nh hai con sâu róm, mang cây Colt 45 v i nh ng viên đ n gài chi chít trên chi c th t l ng b ng da bò m u vàng-th , đi c nh th y thông ngôn đ o qua đ o l i, l nh lũng. Th y thông ngôn thì đang làm công vi c ch đ i m, th y chùm cái bao b đ kh i ai nh n ra lý l ch, di n m o, phòng h s oán h n v sau, th y ch tay vào ng i nào là đ i k y k nh oong poong phi n , m t s hai ch m!

Nghe nói, trong quân đ i, có m t vài quan l n kh i nghi p nh th . Sau khi ông x p m t xanh mũi lõ h t nhi m-k s a so n xu ng t u v Tây, bu i chia tay th y trò b n r n ng i đ i di n, b n th n nh ti c nu i dĩ vãng, n i th t th n u r u vang đ gi a, nghi ngút b c h i, t a mùi th m h p đ n kh p phòng...Lát sau, r u u ngà ngà, đ b đ ng nhân nghĩa, ông Tây khuyên thu c c p ph i lo t ng lai, ông đi r i, c -s -ra s -ra? Nên xin đ ng lính cho Pháp. H n nghe l i, ghi tên vào tr ng “Anh-ăn-chi?” (infantry) nh n m t lô qu n áo toàn m u c t ng a, đôi gi y-xăng-đá c ng và n ng nh ...đá, đ b t đ u bài h c đi đ u b c.

Kh n i m i khi hu n-luy n-viên hô “En avant marche!” H n lúng túng không bi t

b t đ u chân nào tr c chân nào sau,khi n cho đám lính b ùn l i nh hình nh k t xe. B đá dít, b p tai, m c-xà-lù mãi cũng nh n c đ lá môn, cu i cùng ph i l y b chu i khô bu c vào m t chân cho đ nh . Quân tr ng đ m hôi, chi n tr ng b t đ máu là v y?

V sau, bao nhiêu bi n c l ch s x y ra, quân đ i thu c Pháp chuy n qua quân đ i qu c-gia, c tri u ng i xu ng t u há m m ra kh i, di-c t B c vào Nam, r i tru t ph B o-Đ i, suy tôn Ngô Đ i m, thanh niên c ng hòa m c đ ng ph c xanh đi chào c sáng th hai, xóm làng thanh bình vang ti ng hát “Ai bao năm t ng in gót n i quê ng i...”, l p p chi n l c, đàn áp tôn giáo, r i t Đ -Nh t C ng Hòa t i Đ -Nhi C ng-Hòa, r i quân đ i

C -Xâm, quân đ i Cang-Gu-Ru v...v...nhào vô ăn có, h t đ o-chánh l i ch nh lý, công b Hi n Ch ng Vững T u, sinh viên bi u-tình... H n không ph i ch là ch ng nhân giai đ n l ch s mà đã ít nhi u, tr c ti p ho c gián ti p, tham đ h u h t nh ng bi n c y, nh ng bi n c y quá dài, làm m i khi nhìn v quá kh , h n th ng kiêu ng o chê thu c c p là cái thâm niên quân v c a h ch a ch c b ng nh ng ngày h n n m b nh vi n c ng l i.

H n nh b “ cu n theo chi u gió”, mang ba-lô l u l c kh p b n vùng chi n thu t, “g p th i th th th i ph i th ” lúc thì tr n m c, lúc b th ng c p ghét b vì ăn chia không đ u, bèn b đ y theo h c các khóa quân s , ch huy tham m u nh t nh o và bu n ng , nh ng nh th h n đã “qua-ly-phai” và chi m u th trong các cu c tranh đua thắng th ng.

Cu i cùng “Anh ch a ch t đầu em!”, s ng lâu lên lão, lon lá càng ngày càng n ng đ m t sáng ng d y vào đ n v b ng th y ng i tr ng ban Ba, c n-m n, t n-t y đang ch , c i, t i rói, trình t công-đi n t b T ng-Tham-M u....Th là th y c u thông ngôn l i lên ch c, l i lên l ng, đ ng ho n l thênh thang...đ mai sau, khi hai năm m i, nh ng t m m -đay còn đó, đôi gi y đình còn đó cùng cái nón s t...t t c đã tr thành “k v t cho em”. Nh ng k v t này có th làm cho m t nhà th lang thang đang túng đ tài, hay đ c, ch t nhìn n c ch y mây trôi, lan man nghĩ t i cái ng n ng i, phù du c a ki p ng i, sinh lão b nh t , bèn nh ng c phun châu thành m y câu đ y đ các hình nh: Chi n sĩ, g m đàn, sa tr ng, đêm trăng, n i gió cát, da ng a b c thây...gói ghém ni m th ng ti c m t vì sao “r t h t.”

B n “t ng m o và quân v .” c a cha b này nh th cũng ch vinh đ danh giá, ghê g m gì. M t l c sĩ đ u võ wrestling lúc th ng đai vì ngh nghi p, câu khán gi , vênh váo ch i b i đ i ph ng, đôi khi th ng, đôi khi b đ ch th d n cho nh t g n b m t, chuy n đ i năm ăn năm thua, ri t ri i cũng chán. B ng m t hôm th y không khí b u bán hào h ng v i c qu t, máy phóng thanh, nh ng v n đ ng viên đ i mũ qu d a c a chú Sam... bèn b ngh đ m đá, nhào ra ng c và tr nên k đ ng đ u m t ti u bang nhi m k b n năm. B n năm n i x B c l nh lũng, tuy t ph , hàng ngàn v n c nh h n c mênh mông, b n mùa Xuân, H , Thu, Đông cây c h u tình... ngài th ng đ c làm đ c gì? Ch c cũng không n i b t, nên t i 2002 ngài b k khác giành m t chi c gh uy quy n, th m nh múi mít, đ y lúi cu c s ng tr v l ng l , t i tằm, y nh “th ng bé âm th m đi vào xóm nh !”

Ngài c u th ng-đ c bây gi đ đâu? B n H i hay Cà-Mâu? Ôi! b c tranh vân c u. Lên voi xu ng chó. Lão-T vi t “ Danh kh danh phi th ng danh.” Trong thiên h nào đ m y ai!

Xin ti p t c chuy n thông ngôn cho tr n ý.

Không ph i s h p-tác gi a hai ch ng-t c, hay nói cho đúng là gi a hai cá nhân c a hai ch ng-t c, là nh t thi t ph i c n thông-ngôn. H i đó m y tên lính vi n chinh xa nhà, khi th nh th i, ngóng tr i, nhìn c m mây tr ng l ng l , b i h i t ng l i, ch ng bi t con bé tóc vàng hàng xóm, con bé m c váy ng n h hênh, mang v tr ng cao t i đ u g i hay th th n m t mình đ i c i ô-liu tr c nhà bây gi ra sao, lòng nh quê h ng b i b i thì cũng y chang ng i di t n lúc đ u v y.

“Anh Ph i S ng”. M t khác cô me Tây l ng v ng đầu đó cũng ph i s ng. Th là “h u duyên thiên lý năng t ng ng .” hai bên, dù ch ng cùng ngôn ng , bèn ráp vô, kh ng khít nh th i s t và c c nam châm, n ng t a nhau cho b t s u đ i.

Ch ng cùng ngôn ng thì nh m nhò gì, h bi t ph i làm chi và ph i đ i x v i nhau th nào ch ! Công th c “Ông m t cái giò, bà thò chai r u” có tính cách qu c t , đem áp đ ng lúc nào cũng h u hi u. H có hai vòng tay đ y s c s ng. Hai vòng tay y ch ph i ch đ ôm nhau th t ch t, ng t th , t đ u yêu đ ng mà còn dùng nói chuy n, r i b p b v i ti ng, r i c g ng ghép hai ch l i, n a Pháp n a Vi t cho Pháp Vi t đ hu

Cũng tình t , mùi m n quá c th m c y ch l ! M t hôm cu i tu n, m i sáng tinh m , trên

t m thân-th b ng-b ng còn khoác chi c áo ng m ng dính, dài th t, ch v đã thoãn tho t làm đi m tâm cho ch ng ăn, v a b ng đĩa tr ng v a l m b m m t mình, nh hát, nh reo “ n pa cúc cù cu...cu, n sảng tê cúc cúc, Y-ê n đon-nê m t c c, ô-dua-đuy t si m t c c, p la p t, mǎng dê ngon ra ph t.”. Ăn xong, theo đúng ch ng trình n non to nh t đêm hôm qua, hai v ch ng còn th ng b , d t tay d o ch i s thú, đ n khu chu ng c p cô me Tây m ng r kéo tay ng i lính xa quê h ng, v a ch v a nói lú lo: “Me s ! me s ! lúy g m, lúy g , lúy com l b p, lúy pa l b p, lúy tý ti đôn, lúy tý ti noa, lúy mǎng dê c moa, lúy mǎng dê c toa, Ô la la!”

Chàng lính vi n chinh nghe v y g t gù, m m c i, ngáy ngô, sung s ng, song, th h i, ng i trai tr đ ng p l n trong h nh phúc y có hay bi t gì không nh ? Tôi ch ng rõ. Thú th c vi t đ n đây tôi ch e là quý v đ c gi kính m n có hi u giùm chǎng m y câu nói c a cô me Tây đ ng c n hào h ng! Tuy nhiên, ví dù, n u không hi u cũng đ ng kêu tôi nhé! Thay vì kêu tôi, xin g c a tìm h i ông B o-Tr n, tác gi t p th Đ i Di n Ni m Vui xu t b n năm 1998.

Ngoài đ ng ban t i, t i thui,
 Ông đ ng “Đ i Di n Ni m Vui” trong nhà.

Ch là vì ng và tôi c ng cùng thành ph . M y b a mò t i thǎm ng, tôi không thích theo i m i, g i đ i n tho i tr c. Có gì quan tr ng đ u. C phom phom lái xe

Ô-tô đ n n i, b m chuông, đi v ng thì v , c a m thì vô, sau khi xoa hai bàn tay vào nhau, c i c u tài, lúm khúm, bi u di n m u mè chi u :

- Xin i, k phàm phu t c t này th t đǎng trách, đ n mà không thông báo, ch ng hay tiên sinh có b n vi c gì chǎng?

ng không tr i, n m v i y tay tôi kéo tu t vào nhà, cho tôi u ng cà-phê “3 in 1”, ăn đ u ph ng rang, m i th đ u s n trên bàn cùng phích n c xôi, vui v , thân tình. Cái màn ti p đ i khách kh a self service này r t ti n, không c n ti u đ ng, h u thi p ph c v l nh k nh. (l y đ u ra ti u đ ng, h u thi p bǎy gi . Tr con đi h c, coi TV. Ph n đi làm, đi shopping.) và có l n ng đã k tôi nghe m u chuy n c i th đ y!

Ph m-Qu nh vi t:” Ng i An-Nam cái gì cũng c i”. M u chuy n trên đây l i bu n c i! Th thì mình c c i vui cho tho i mái. No star where (Không sao đ u.) Tuy nhiên, m t khác, nh ng câu nói bu n c i này ch a h n đǎ th t, bi t đ u ch ng là h c u, mà dù gi hay th t, ch c ch n nó không có gì đǎng khinh c , v y xin đ ng nghĩ t i l i phê phán kh t khe, mi t th c a ít ng i: “Ti ng Tây b i” !

T sau năm 1975, có r t nhi u ng i Vi t b ng nhiên b c a b nhà sang sinh s ng Hoa-k . Tôi nói b ng nhiên vì cu c ra đ i không đ tr tr c. Có ông c búi tóc c hành c p nách cái ô (Mà ng i ph ng Tây đ t tên m-bà-là, Đ ng bào mi n Nam kêu cái dù. H i x a cái ô này đ c g i ô máy, theo ông Tú X ng nó chính là cái ô Tây: “Hôm qua anh đ n ch i đây, gi y dôn anh di n ô Tây anh c m”), nói v i m y ng i đ ng h ng ngay khi b c xu ng sân bay: “Ch ng hi u t i sao tôi đ đây!”. M t bà già đi m t mình, may m n đ c ông lão ng i đ a ph ng “pông so” r c v , ch nh t nào cũng đ a nhau t i nhà th . Đ ng h ng h i “Sao ki m ngay đ c ông ch ng t t v y?” Bà già tr l i “Thì có bi t chi đ u! ng b o gì mình cũng g t đ u nói “yes” nên m i ra c s !”

Không k ít ng i b love sick, r t nhi u k b home sick, ch a bi t ti ng Anh, bao nhiêu chán n n, bao nhiêu tr ng h p, đôi khi cũng gây ra vô s chuy n t c c i v ngôn ng vì đ u ph i lúc nào cũng có thông ngôn, nh ng đ c cái, hi m khi nghe ai phê phán “ti ng M b i!” và h n ti ng M b i cũng có lúc bu n c i l m, xin mi n k ch vì h u h t m i dân đ ng c nh ng đ u kinh nghi m, tr i qua, ch ít thì nhi u.

Sau h n ba ch c năm b n di-t n-bu n chúng tôi, c ng M , bǎy gi l i s y ra v n đ m i

trong c&ng đ&ng, cũng nan gi&i: Ng& i mình mà không nói rành ti&ng n& c ta. Tôi có th&ng cháu không ch&u c&t tóc & ti&m có ng& i Vi&t đ&ng c&m tông-đ&, lý do gi&n đ&, không ng&, “nó c& h&i hoài b&ng ti&ng Vi&t-Nam cháu không bi&t nói làm sao.” N&u còn ch&ng tin, c&nghe m&t s& ít các ca-sĩ gi&i thi&u tr& c khi hát là đ&. “Cam ta quy vi. Em xin trình bay bai Muoi nam tinh cu...” ch&ng c&n b& đ&u gì c&y nh& anh dân-v& Sa-Đéc, g&c Cao-Miên, b&t th&ng nh& ăn tr&m gà, h&i “Ăn tôm đ& cua đâu?” (Ăn tr&m đ& c&a & đâu?) mà c& V&ng-H&ng-S&n có k& trong sách.

Th&c ra thì m&y danh-ca (Không ph&i đánh cá) choai choai này đã là M& c& r&i, h& sinh tr&ng & M& mà! Hình dáng là Vi&t-Nam nh&ng nói năng, suy nghĩ, ăn &y chang nh& ng& i b&n x&. “H&n Tr&ng Ba da hàng th&t”. Kh& năng bi&u đi&n ti&ng Vi&t nh& th& còn là may! Thành ra quan ni&m c&a ông bà, &c ao con cái ph&i l&y v& l&y ch&ng ng& i Vi&t tr&nên l&i th&i cái m&t. Mà Vi&t hay M& nay có khác chi! Có khi M& l&i ngon lành. Kén ch&n, n&u b&c cha m& có đi&m phúc đ& c kén ch&n, thì đôi khi cũng ch& hài lòng t&i ngày đ&m c& i thôi!

Bây gi&, v&n đ& ch&ng t&c ch&ng còn mang ý nghĩa qu&c gia n&a. M&t đ&i bóng đá c&a dân Gô-Loa th&p thoáng vài c&u th& da đen là bình th&ng, t&ng t&, trong k& Th& v&n H&i Olympic 2008 & B&c-Kinh, ta th&y m&t v&n đ&ng viên tranh gi&i bóng bàn đ&i đi&n cho Hoa-K& là m&t á-m&i 100 ph&n 100, đ&ng tr& c m&i các v& con thiên t&: tiu, xoáy, v&t, múc, đ&p, r&-ve...đưa tranh t&n tình, t&nh queo... no star where!

Nh&ng v&n đ&ngôn t&, nói chung, v&n là quan tr&ng, r&t quan tr&ng. &u tiên tôi nghĩ, nên luôn luôn h&nh đi&n, đ& cao, ph& bi&n và trau đ&i ti&ng m& đ&. “Ti&ng ta còn, n& c ta còn.”. M&t khác, càng bi&t nhi&u ngo& i ng& càng t&t, ít nh&t đ& hi&u l&m, đ& ph&i thông ngôn m&i khi ti&p c&n.

Ng& i T&u & Ch&-L&n ph&n đông bi&t nói rành ti&ng Vi&t, ch&ng tr&ng & v& sinh-ng&, khi l&y v& Vi&t, v&n mu&n v& mình h&c thêm ti&ng Trung-Hoa vì còn nh&ng tr&ng h&p c&n thi&t nh& ti&p xúc các b&c tr&ng lão h& hàng. Kh& n&i, khi l&y nhau r&i, vì gia đình, con cái, công vi&c, đàn-bà đôi khi làm bi&ng chuy&n h&c-hành, nh&t là l&i th&y ch& c&n thi&t. Ng& ái l&, l& ái ng& l& c dz&i.Nên n&u ch&ng có nh& nh& trách yêu thì th&ng “ngoan c&” tr& l&i đ&i khái, b&ng m&t câu nh&ng-nh&o cũng đáng yêu:

“T& ngày l&y nhau,

~~~~~ N& c& b&o ch&ng ch&u h&c ch& gi,
~~~~~ Th& sao ng& l&i bi&t
~~~~~ Cái “pán-xì” là c& khoai lang!”